HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גמ' [א]תנו רבנן האיש מכסין אותו פרק אחד מלפניו ואשה שני פרקים בין מלפניה בין מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה מאי טעמייהו דרבנן אמר קרא [ב][1]ורגמו אותו מאי אותו אילימא אותו ולא אותה והכתיב [2]והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אלא מאי אותו אותו בלא כסותו הא אותה בכסותה רבי יהודה אומר אותו בלא כסותו לא שנא איש ולא שנא אשה [ג]למימרא דרבנן חיישי להרהורא ורבי יהודה לא חייש להרהורא והא איפכא שמענא להו [ד]דתנן א הכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שמגלה את לבה וסותר את שערה רבי יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותרו אמר רבה התם היינו טעמא שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פירחי כהונה הכא [ה]הא מקטלא וכי תימא אתי לאיתגרויי באחרנייתא [ו]אמר רבה גמירי אין יצר הרע שולט אלא במי שעיניו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנין דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא אמר קרא [3]ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכינה הכא אין לך ייסור גדול מזה וכ"ת ליעביד בה תרתי [ז]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [4]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא דכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוני דאיניש עדיפא ליה טפי מניחא דגופיה ומר סבר ניחא דגופיה עדיף מבזיוני: **מתני'** ב בית [ח]הסקילה היה גובה שתי קומות אחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו השני נוטל את האבן ונותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר [5]יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: **גמ'** [ט]תנא וקומה שלו הרי כאן שלש ומי בעינן כולי האי ורמינהו [י]ג מה בור שהוא כדי להמית עשרה טפחים אף כל כדי להמית עשרה טפחים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [4]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה אי הכי ליגבהיה טפי משום דמינוול: אחד מן העדים דוחפו: תנו רבנן מניין שבדחייה ת"ל [6]ירה ומנין שבסקילה ת"ל סקל ומנין שבסקילה ובדחייה ת"ל [6]סקל יסקל או ירה יירה ומנין ד שאם מת בדחייה יצא תלמוד לומר או ירה יירה [כ]מניין שאף לדורות כן ת"ל

תלמוד

גמ' פרק אחד. כלומר מעט ממנו מלפניו. ויש אומרים פרק חתיכת בגד. ולשון פרק בתרוייהו לישני טורנצ"ן: **ולא אותה.** דאין אשה נסקלת ערומה: **ור' יהודה.** אמר לך אותו לאו למעוטי אשה אתא אלא לאורויי לן דנסקל ערום דמאותו נפקא לן בלא כסותו: **לא שנא הוא ולא שנא היא.** שהרי אין כאן מיעוט והשוה הכתוב [ל]איש לאשה לכל מיתות שבתורה [מ]: **להרהורא.** שמא יתנו בה עיניהם ויבואו לידי הרהור דאי לאו האי טעמא נהי דלרבנן לא אצרכה קרא להפשיטה נעביד לה אנן כדי שתמות מהר: **בבגדיה.** של סוטה: **נקרעו.** כדרך כל הנקרעים: **נפרמו.** קרע משונה לכאן ולכאן ולחתיכות קטנות: **וסותר את שערה.** קלעי שערה: **ונוסרו כל הנשים.** ואם לא היו מקלקלין אותה אין כאן ייסור אם תצא זכאה ואנו מתכוונים לביישה ואפילו היא זכאה שלא נטמאה מכל מקום פרוצה היתה שהרי קינא לה ונסתרה: **הכא.** דמיקטלא אין ייסור גדול מזה וטעמא לאו משום הרהור היא: **מיתה יפה.** ולא תבזוהו: **בזיוני דאיניש עדיף ליה.** כלומר גדול בעיניו טפי מניחא דגופיה הלכך נוח לה שתיסקל בלבושה ותשהא למות ואע"ג דאיכא צערא דגופא ולא תבזה אותה להפשיטה הלכך זו היא ברירת מיתה יפה: **ניחא דגופא עדיף ליה.** גדול בעיניו טפי מבזיוני הלכך כשתפשיטנה זו היא יפה לה: **מתני' היה גבוה שתי קומות.** ומפילו משם לארץ: **הופכו על מתניו.** ° כשהוא מושכב פרקדן הוא מגונה יותר: **גמ' תנא וקומה שלו.** שהיה מפילו מעומד ולא מיושב: **ומי בעינן כולי האי.** דבלאו הכי ליכא שיעור מיתה: **מה בור שהוא כדי להמית.** משנה היא בבבא קמא (דף נ:) אחד החופר בור ואחד החופר שיח ומערה חייב בנפילת שור וחמור אם כן למה נאמר בור מה בור שיש בו כדי להמית והיינו עשרה טפחים דסתם בור אינו פחות מעשרה טפחים אף כל שיש בו כדי להמית ומאי ניהו עשרה טפחים היו פחותין מכאן ונפל לתוכן שור וחמור ומת פטור. אלמא עשרה הוי שיעור להמית: **מיתה יפה.** שימות מהר: **מינוול.** אם גבוה יותר מדאי מתפזר גופו ואבריו מתפרקין וכריסו נבקעת: **מניין שבדחייה.** נידונו הנוגעים בהר סיני ת"ל ירה לא תגע וגו': **יירה.** לשון השלכה כמו (שמות טו) ירה בים ומשמעות דריש ולא ריבוייא: **מניין.** שסקילת אבנים הוזכרה שם ת"ל סקול דהוא לשון אבנים כדכתיב (דברים כב) וסקלוה (כל) אנשי עירה באבנים: **ומנין שבסקילה ובדחייה.** אם הוצרך לשתיהן כגון שדחפוהו ולא מת: **ת"ל כי סקול יסקל או ירה יירה.** ריבוייא הוא דאי חדא מינייהו דווקא קאמר או הא או הא ליכתוב כי סקול או ירה מדכתיב הני לרבויי כתבינהו: **שאם מת בדחייה יצא.** לכך נאמר או לחלק: **ומניין שאף לדורות.** כל חייבי סקילה תהא דחייה שם:

הא אותה בכסותה. לאו מקרא דריש דהא ליכא מיעוט להכי דאותו איצטריך למידרש בלא כסותו אלא היינו טעמא כדמפרש משום הרהורא או משום בזיונא: **אלא** במה שעיניו רואות. והא דאמר סוף פ"ק דמגילה (דף טו.) כל האומר רחב רחב מיד נקרי האמר התם ביודעה ומכירה: **ברור** לו מיתה יפה. י"מ משום דלרעך כמוך לא שייך מחייס דחייך קודמין [נ] וי"מ משום דכתיב ברישיה דקרא לא תקום ולא תטור ולשון נקימה היינו מיתה כדאמרינן לקמן בפ' ארבע מיתות (דף נב:) גבי נקום ינקם כשהוא אומר והבאתי עליכם חרב כו': **ורמינהי** מה בור. הא דפריך משור אאדם משום דהתם נמי דרשינן שור ולא אדם: **מה** בור שיש בו כדי להמית. בב"ק (דף נ:) פ"ה משום דסתם בור עשרה וקשה לר"ת אדרבה סתם בור יותר מעשרה כדאשכחן ביוסף וירמיה שהושלכו לבור וכדאשכחן בבור שמילא ישמעאל בן נתניה חללים וכאן פירש דסתם בור אינו פחות מי' מיהו קשה דפריך בריש ב"ק (דף ג. ושם) אילימא אב י' ותולדה ט' לא ט' כתיבי ולא עשרה כתיבי ומשני והמת יהיה לו אמר רחמנא וקים להו לרבנן דעשרה מיתה עבדי תשעה ניזקין עבדי מיתה לא עבדי אלמא מהתם ילפינן ומפר"ת דסתם בור הוי יותר מעשרה ותרווייהו צריכי דאי כתב רחמנא והמת יהיה לו ה"א בכל ענין שימות אפילו בפחות מי' כתב רחמנא בור ואי כתב רחמנא בור ה"א בעמוק כ"כ דאי אפשר שלא ימות בו כתב רחמנא והמת יהיה לו בראוי למות בו דהיינו עשרה דקים להו לרבנן דעבדי מיתה והא דפריך התם סוף סוף זה אב למיתה וזה אב לניזקין אע"ג דט' לא כתיבי כלל סברא הוא כי היכי דעשרה אב למיתה משום דיש בו כדי להמית תשעה נמי אב לניזקין דיש בו כדי להזיק אי נמי משום דכתיב תרי זימני בור כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור (שמות כא) דדריש בירושלמי אחד בור למיתה ואחד בור לניזקין: **מניין** שבדחיה. סקילה נאמר תחילה בפסוק ואפילו הכי עבדינן לה לבסוף משום דאשכחן קראי דסמוך סקילה למיתה דכתיב (דברים יז) וסקלתם באבנים ומתו [ס]: **מניין** שאף לדורות כו'. אפילו לרב דיליף דורות משעה בריש הקומץ רבה (מנחות דף יט: ושם) איצטריך קרא לרבויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יום (זבחים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמא לא שמעת שהותרה אנינות אלא בקדשי שעה ולא בקדשי דורות ה"ק שמא כך נאמר לך בפירוש וא"ת למאן דלא יליף בריש הקומץ רבה [ע] (שעה מדורות) האמר בזבחים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מזבח שנפגם אין אוכלים בגינו שירי מנחה שנאמר ואכלוה מצות אצל המזבח וכי אצל המזבח אוכלים אלא בזמן שהוא שלם ולא כשהוא חסר והאי קרא במילואים כתיב וי"ל [דף נט.] התם יליף טפי משום דאשכחן גבי הקרבה לדורות כיוצא בהן דדרשינן התם לעיל מיניה [פ] מזבח שנפגם כל הקדשים שנשחטו עליו פסולין שנאמר וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכי עליו זובח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגום:

משום

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ט] סוטה ח., ב) [סוטה כג: לעיל מג. ע"ש], ג) [סוטה ח. כל הסוגיא], ד) שם ז., ה) הא קא מיקטלא כצ"ל רש"ל, ו) [סוטה ח. ע"ש], ז) [סוטה שם:] לקמן נב. פסחים עה. כתובות לז: [ב"ק נא.], ח) [לקמן נב.] ב"ק נא., ט) ג"ז שם [תוספ' פ"ט], י) [ב"ק נ:], כ) [נ"ל ומניין. רש"ל], ל) אשה לאיש כצ"ל, מ) [קדושין לה.], נ) [ב"מ סב.], ס) [וע"ע תוס' פסחים ו: ד"ה אבל בחד], ע) [נ"ל דורות משעה], פ) [דף נט.],

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הפכו וכו' כשהוא מושכב. עי' תשובת שבות יעקב ח"א סימן ה:

◆

מוסף רש"י

פרק אחד. חתיכת בגד מלפניו ושאר כל גופו ערום (סוטה ח.). **שכולה ערוה.** אחוריה ופניה, שבית הבושת נראה משני צדדין (שם). **אלא מאי אותו אותו בלא כסותו.** הא דממעט אשה לענין ערום, דנפיק מהאי קרא מיעוטא, דאותו משמע ולא כסותו ולהכי נקט ליה להאי משמעותא דערום בלשון זכר גבי איש, למימרא הא אותה בכסותה (שם כג:). **חייש להרהורא.** שלא יתנו הרואין את לבם בה (שם ח.). **אוחז בבגדיה.** בבית הצואר שלה, אם נקרעו. אינו חושש, ואם נפרמו. אינו חושש. פרימה גדולה מקריעה, שנקרעה לקרעים הרבה, דמינצייי"ר בלע"ז, כמו (שבת עד:) האי דפריס סילקא (שם). **וסותר את שערה.** מקליעתו (שם). **שמא תצא מב"ד זכאה.** שטהורה תמצא ולא ידבקוה המים **ויתגרו בה.** ויהיו רודפים אחריה כל ימיה, **פרחי כהונה.** נקט על שם שהיו מצויין בעזרה יותר משאר העם (שם). **אתי לאיתגרויי באחרנייתא.** על ידי שראו את זו ערומה מתגרה יצרם בנשים אחרות (שם). **גמירי.** מסורת בידי מרבותי (שם). **דרבנן אדרבנן לא קשיא.** בתמיה דשנית ר' יהודה ולא חיישת לשנויי דרבנן (שם). **אמר קרא ונוסרו כל הנשים.** טעמא מאי אמרי רבנן שמצוה לביישה ואפילו היא טהורה, משום ונוסרו כל הנשים, שלא יביאו עצמן לידי חשד ותהיינה נטועות (שם ח:). **הכא.** שהיא נסקלת, אין לך ייסור גדול מזה לאחרות (שם). **ליעביד בה תרתי.** מיתה ובושה (שם). **מר סבר בזיוני דאיניש עדיפא ליה.** חשוב על האדם וקשה לו טפי מצערא דגופיה, הלכך מיתה יפה היא ליסקל לבוש, ואע"פ שצערו נמשך שאינו ממהר למות, ולא ליסקל ערום ויתבזה, ורבי יהודה סבר צערא דגופא עדיף ליה וזו היא מיתה יפה לו ליסקל ערום ואע"פ שמתבזה ולא יסקל בלבושו וימשך צערו (שם).

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה יא סמג עשין כד:

יד ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סמג עשין קא:

טו ג מיי' פי"ב מהלכות נזקי ממון הלכה י סמג עשין סח טור שו"ע חו"מ סימן תי סעיף ו:

טז ד מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סמג עשין קא:

◆

תורה אור השלם

1. הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל הַשֹּׁמְעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה: ויקרא כד יד
2. וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ: דברים יז ה
3. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן הָאָרֶץ וְנִוַּסְּרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה: יחזקאל כג מח
4. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ: ויקרא יט יח
5. יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל הָעָם בָּאַחֲרֹנָה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: דברים יז ז
6. לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ יָרֹה יִיָּרֶה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר: שמות יט יג

◆

לעזי רש"י

טורנצ"ן [טרונצו"ן]. קֶטַע.

◆

רבינו חננאל

האיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי ר' יהודה וחכ"א אין האשה נסקלת ערומה ואקשי' למימרא מאי דר' יהודה לא חייש להרהורא ורבנן חיישי להרהורא והא בענין סוטה איפכא שמענא להו דתנן וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה כולה ר' יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו כו' ושני רבא התם בענין סוטה חיישי' שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פרחי כהונה כו' שאר השמועה פשוטה היא: [מתני'] בית הסקילה היה גבוה שתי קומות כו' תנא וקומה שלו הרי כאן שלש איני והא תנן בפרק שור שנגח מה בור שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים אף כל שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים הנה י' טפחים דיי כדי להמית ופירק רב נחמן בענין להמיתו במהרה כדי שלא יצטער לפיכך מגביהין אותו ג' קומות ואם תאמר אי הכי ליגבהיה טפי חיישינן שמא תיבקע כרסו ויצאו בני מעיו לחוץ ויבא לידי ניוול. ירושלמי פריקי בין הנסקל לנופל הכי אינו דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת משמיה דר' יאשיה אמרי אינון דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים קומי ר' פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון שרוני שרוניה וקם וערק אמר ברוך שבחר בחכמים ובדבריהם שאמרו אילין דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים: **ומניין** שטעון סקילה שנאמר ירה יירה סקול יסקל ומניין שטעון דחייה שנאמר סקול יסקל זו סקילה ירה יירה זו דחייה ומניין שטעון ב' דחיות ת"ל יירה. ת"ר מניין שאף לדורות כן שנאמר כי סקול יסקל או ירה יירה ואם לאו נוטל האבן